

УДК 616.31-089.23 : 378.147] (477.74-25)

ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ І ПОРТФОЛІО В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ОНМедУ

Л. Д. Чулак, А. О. Бас, В. Г. Шутурмінський

Одеський національний медичний університет

APPLICATION OF TUTORIAL WITH STUDENTS INDIVIDUAL WORK AND PORTFOLIO IN EDUCATIONAL PROCESS AT THE DENTISTRY DEPARTMENT OF ONMedU

L. D. Chulak, A. O. Bass, V. H. Shuturminskyi

Odesa National Medical University

У статті подано досвід організації самостійної роботи студентів на кафедрі ортопедичної стоматології Одеського національного медичного університету.

З метою контролю якості самостійної позаурочної роботи та відпрацювання практичних навичок студентами стоматологічного факультету викладачами кафедри розроблено серію навчальних посібників з курсу ортопедичної стоматології, що дозволяє оцінювати роботу студента та контролювати її виконання поза класом. Також розроблено систему портфоліо для контролю освоєння практичних навичок і об'єктивізації модульної оцінки студентів.

The article describes the experience of independent work of students at the Department of Prosthetic Dentistry of Odesa National Medical University.

In order to control the quality of self-extracurricular work and practical skills for students of Dental Faculty the lecturers developed a series of textbooks for the course of Prosthodontics, that allows to evaluate student work and monitor its performance outside of class. Also, the system of portfolio is to control the development of practical skills and objectification modular evaluation of students.

Вступ. Сучасний рівень розвитку і збільшення обсягу знань у всіх напрямках медичної науки і зростаючі вимоги до системи підготовки висококваліфікованих фахівців потребують вдосконалення існуючих та пошуку нових навчальних технологій і методичних прийомів у навчальному процесі [1].

У рамках переходу вищої медичної освіти на кредитно-модульну систему навчання, на самостійну роботу студентів, згідно з новим навчальним планом відводиться близько 1/3 всіх навчальних годин [2]. Тому стають особливо актуальними питання організації та удосконалення самостійної роботи студентів.

З метою організації та активізації самостійної роботи студентів на кафедрі ортопедичної стоматології ОНМедУ розроблені "Навчальні посібники СРС" (рис. 1).

Основна частина. Розроблені співробітниками кафедри "Навчальні посібники СРС" містять завдання модуля, тематичний план (у повній відповідності до типової програми), вимоги до виконуваних студентами завдань, форми поточного та підсумкового контролю, перелік питань і практичних навичок, що

вносяться на модульний контроль, список рекомендованої літератури (рис. 2–4).

Тема кожного заняття містить такі елементи:

1. Цілі заняття.
2. Зміст теми.
3. Орієнтовна карта для позааудиторної самопідготовки студента.
4. Тестові завдання.
5. Рекомендована література.
6. Аудиторна робота.
7. Практичні навички.

Цілі заняття – багаторівневі – дають уявлення викладачам і студентам про те, з якими питаннями необхідно ознайомитися студентам, які теоретичні знання вони повинні набути (вивчити) і якими практичними навичками оволодіти (рис. 2).

Зміст теми – перелік теоретичних питань, освітлюваних у темі. Якість теоретичної підготовки студентів до теми оцінюється викладачем з цих питань під час співбесіди на занятті (1 етап навчання: запам'ятовування інформації).

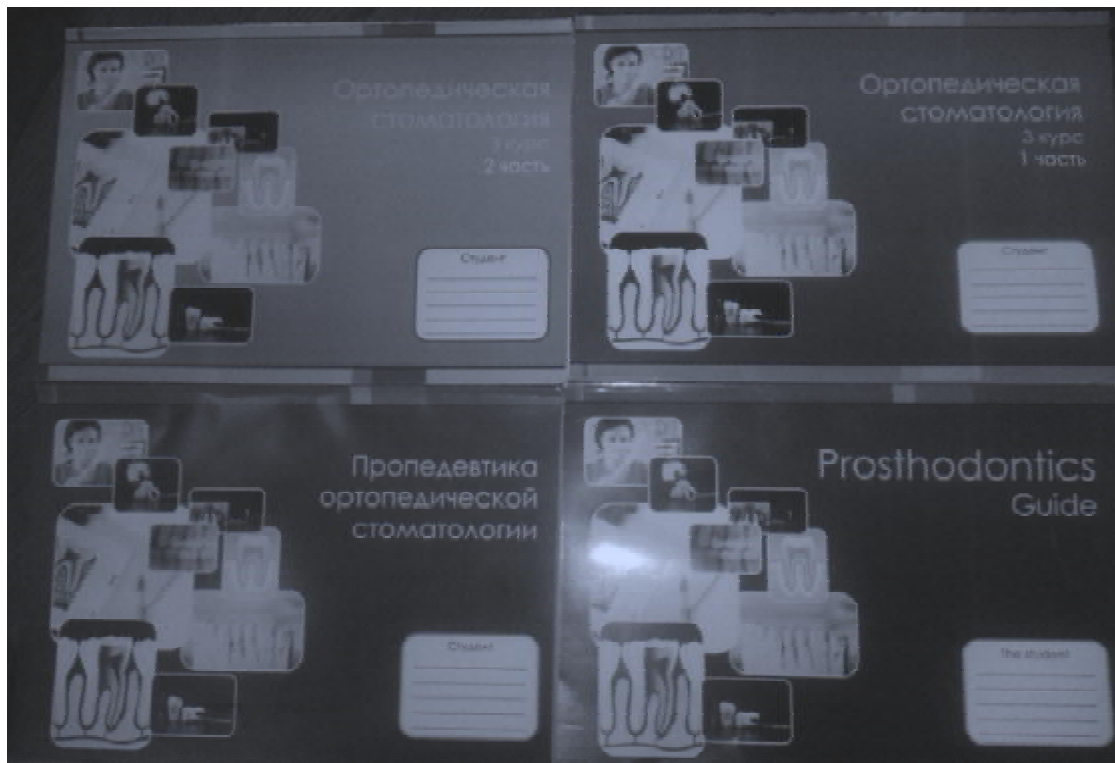

Рис. 1. Навчальні посібники для самостійної роботи студентів.

Самостоятельный модуль. Обследование пациентов с частичными дефектами зубных рядов

Тема занятия 6.1. Обследование пациента с частичными дефектами зубных рядов

Цель. Ознакомиться с методами подготовки полости рта к протезированию съемными протезами. Знать классификация дефектов зубных рядов, основные и дополнительные (специальные) методы обследования. Владеть алгоритмом обследования пациента с частичными дефектами зубных рядов.

Содержание темы

1. Особенности обследования пациента с частичными дефектами зубных рядов
2. Анатомо-физиологические особенности полости рта при частичной потере зубов
3. Изменения в зубочелюстной системе в результате частичной потери зубов
4. Методы подготовки полости рта к протезированию при изготовлении съемных протезов
5. Классификация протяженности зубных рядов
6. Классификация дефектов зубных рядов по А.Н. Бетельману и Кеннеди их значение
7. Объективные и субъективные методы обследования при частичной потере зубов

8. Установление предварительного и окончательного диагноза при частичной потере зубов

9 Перкусия, вокарирование, пальпация, тест-протезирование

А. Ориентировочная карта для внеаудиторной самоподготовки студента

1. Ведущими симптомами в клинике частичной потери зубов являются:

-
-
-
-
-
-
-
-

2. Подпишите класс дефекта на рис 1 2 3 4 5 6 по Бетельману

Кеннеди
Гарриоту
Кулженко

Рис. 2. Тема та зміст практичного заняття. Орієнтовна карта для позааудиторної роботи.

Орієнтовна карта для позааудиторної самопідготовки студента – це перелік завдань, які пропонуються студентам для виконання при вивченні матеріалу (2 етап навчання: осмислення інформації).

Враховуючи той факт, що на самостійну роботу студентів відводиться 1/3 навчальних годин, тобто на 1,5

години практичного заняття 0,5 години підготовки – самостійної роботи, завдання для самопідготовки виконані за принципом “шкільних прописів”. Студентам пропонується підписати малюнки, заповнити таблиці, вказати причинно-наслідкові зв’язки між інформаційними блоками. Це дозволяє скоротити час, що витра-

3. Перегляньте мети на підготовку більшого к проектування

Тестові завдання

1. Більший Д., 61 год, обратился с жалобами на отсутствие зубов, нарушение пережевывания пищи. Объективно: на верхней челюсти отсутствуют 22, 24, 25 зубы. Под частичным дефектом зубного ряда следует понимать отсутствие зубов:

- A. 1-3
- B. 2-6
- C. + 1-13
- D. 3-8
- E. 5-7

2. Бильшия Г., 55 лет, обратилась с жалобами на отсутствие зубов, нарушение пережевывания пищи. Объективно: на нижней челюсти отсутствуют 34, 35, 36 зубы. Под малым дефектом зубного ряда следует понимать отсутствие зубов:

- A. + 1-3
- B. 4-6
- C. 2-6
- D. 7-9
- E. 5-8

3. Бильшой Ж., 41 год, обратился с жалобами на отсутствие зубов, нарушение пережевывания пищи. Объективно: на нижней челюсти отсутствуют 33, 32, 31, 41, 42, 43. Под средним дефектом зубного ряда следует понимать отсутствие зубов:

- A. 1-13
- B. + 4-6
- C. 2-6
- D. 7-9
- E. 5-8

4. Бильшой Т., 65 лет обратился в клинику с жалобами на затрудненное пережевывание пищи. На постоянное жевание в углах рта. Зубная формула: 00 00 00 00 14 13 12 11 00 00 23 00 00 00 00 00 00 00 00 00 47 46 45 44 43 42 41 31 32 33 34 35 36 37 38. Остаточные зубы устойчивы, подвижны. После проведенных клинических и лабораторных исследований был поставлен диагноз: частичное отсутствие зубов на верхней челюсти (Кеннеди 2 класс)

Рис. 3. Тестові завдання для підготовки студентів.

Артисической англоязычной. Выбрана конструкция частичного пластиночного протеза. В таком случае целесообразно применить:

- A. Протезы, изготавливаемые с учетом восстановления нижней трети лица
- B. Протезы с использованием фарфоровых зубов
- C. Протезы с использованием пластмассовых зубов
- D. Все зубы в таком протезе устанавливаются на протачке
- E. Изготовление зубов выполняется с трезцами и пластмассами

5. Бильшой К., обратился с жалобами на множественную потерю зубов верхней и нижней челюсти, невозможность пережевывания пищи, нарушение речи и жевания. Зубы утеряны в связи с воспалительным гингивитом. Зубная формула: 00 00 16 00 00 00 00 00 00 00 24 25 26 00 00 00 00 46 00 00 00 00 00 00 33 34 35 00 00 00

Местолокация зубов не изменена. Слизистая в норме. Атрофия альвеолярных отростков в области дефектов незначительная. Высота протеза сопоставлена, зубы устойчивы. Поставьте размерный диагноз с учетом классификации Кеннеди:

- A. Частичные дефекты зубных рядов верхней и нижней челюсти 2 класс по Кеннеди. Нарушение функции жевания
- B. Частичные частичные дефекты зубных рядов верхней и нижней челюсти 2 класс по Кеннеди. Нарушение функции жевания
- C. Частичные дефекты зубных рядов верхней и нижней челюсти 1 класс по Кеннеди. Нарушение функции жевания
- D. Частичные дефекты зубных рядов верхней и нижней челюсти 3 класс 2 по класс по Кеннеди. Нарушение функции жевания
- E. Частичные дефекты зубных рядов верхней и нижней челюсти 4 класс по Кеннеди

- 2. Виноград А. Джемом. Частичные съемные протезы - Медикус, 2006, С 9-34
- 3. Абдулмаков Н. Г. Ортопедическая стоматология / Н. Г. Абдулмаков, Н. Н. Абдулмаков - М. Медикус-информ, 2003 - С 269-270

Б. Аудиторная работа

Работа 1. Заполните таблицу. Методы исследования при больших дефектах зубных рядов

Симптомы	Методы исследования
Состояние отдельных зубов	
Нормальность/аномальность верхних/нижних зубов	
Нарушение непрерывности зубного ряда	
Функциональная перегрузка пародонта остаточных зубов	
Изменение пародонта	
Деформация зубных рядов	
Изменения в височно-нижнечелюстном суставе	
Царапины на жевательных мышцах	
Нарушение жевания и речи	
Нарушение эстетических	

Рис. 4. Зміст аудиторної роботи.

чається на виконання завдань, зробити завдання більш цікавими, а інформацію в них більш наочною (рис. 3).

Тестові завдання підібрані з бази "Крок 2" в строгій відповідності з темою практичного заняття (рис. 3).

Ні для кого не є таємницею, що для якісного результату ліцензованого тестового іспиту недостатньо гарної теоретичної підготовки, а необхідно ще й навчитися працювати з тестовими завданнями. Вивчення тестових завдань невеликими обсягами відповідно до тем занять робить цю роботу більш ефективною, ніж "мозковий штурм в останню ніч перед іспитом".

Рекомендована література містить літературні

джерела, необхідні для вивчення даної теми, використані для складання завдань "Орієнтовної карти для позааудиторної самопідготовки студента", із зазначенням конкретних сторінок. Це також дозволяє скоротити втрати часу самопідготовки, пов'язані з пошуком інформації, що вивчається (рис. 2-3).

Аудиторна робота містить завдання, що виконуються студентами на занятті під контролем викладача (рис. 4). Цей розділ також містить завдання для практичних навичок з описом послідовності виконання (3 етап навчання: використання інформації для досягнення такого стану, коли студент вільно володіє нею) (рис. 5).

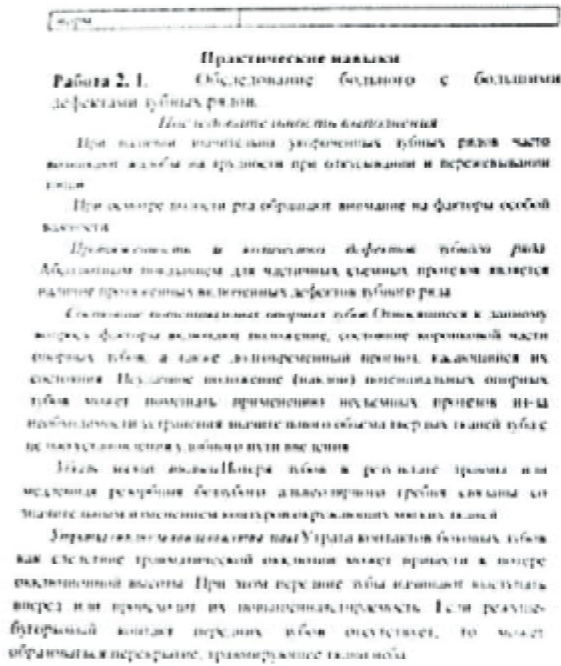

Рис. 5. Зміст практичної навички.

Оцінка поточної успішності виставляється за результатами:

1) правильності відповідей на питання в навчальному посібнику (заповнюється студентом під час підготовки до практичного заняття):

- 1 – виконано,
- 0 – не виконано;
- 2) співбесіди на практичному занятті:
  - 2 – дано повну відповідь на запитання,
  - 1 – дана неповна відповідь на питання,
  - 0 – не дана відповідь на питання;
- 3) виконання практичної роботи на занятті:
  - 1 – виконано,
  - 0 – не виконано.

Конвергація балів у традиційні оцінки представлена в таблиці 1. Запропонована система оцінювання

Надмети в ВРР? и жевательной мускулатуре. Выявляют медленные изменения положения нижней челюсти и окклюзионных соотношений

Подпись студента _____ Подпись преподавателя _____
 _____ / _____ 20__ г.

Тема занятия 6.2. Показания и выбор конструкции частичных съемных протезов

Цель. Ознакомление с конструкцией частичных съемных протезов. Знаить показания и противопоказания к использованию частичных съемных протезов (полностью, бимодульных, комбинированных). Овладесть основными методами

обследования пациента с частичными дефектами зубных рядов и методикой снятия анатомического оттиска при частичном дефекте зубного ряда.

Содержание темы

- 1 Показания и противопоказания к частичным дефектам зубных рядов частичными съемными протезами
- 2 Противопоказания к частичным дефектам зубных рядов частичными съемными протезами
- 3 Конструкция частичных съемных протезов
- 4 Основные конструктивные части частичных съемных протезов

Таблиця 1. Схема переведення балів у традиційну оцінку при оцінюванні знань та вмінь студентів

Бали	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
4	“5”
3	“4”
2	“3”
1 - 0	“2”

поточної успішності дозволяє максимально її об’єктивізувати, і проконтролювати якість самостійної роботи студентів при підготовці до практичних занять.

Роботи, виконані студентами під час відпрацювання практичних навичок, збираються до портфоліо (рис. 6).

Формування портфоліо переслідує такі цілі. По-перше, представлені портфоліо під час модульного контролю дозволяють екзаменатору отримати уявлен-

Рис. 6. Портфоліо студентів на модульному контролі.

ня про рівень мануальних навичок студентів. Оскільки перевірити їх якість у кожного студента (30 осіб у 1 групі) протягом модульного контролю – 2 години – неможливо. По-друге, виготовлені студентами фантомні роботи використовуються під час практично-орієнтованого державного іспиту для демонстрації їх мануальних навичок, таких, як фіксація коронок, зняття мостоподібних протезів, визначення центральної оклюзії і т. д.

Під час 2 та 3 семестрів, коли студенти ще не мають достатніх знань та вмінь для виготовлення якої-небудь конструкції, ми пропонуємо за весь час курсу пропедевтики ортопедичної стоматології (1 рік) виготовлення двох моделей верхньої та нижньої щелепи з пластмасовими стандартними зубами для всіх подальших маніпуляцій на кафедрі терапевтичної

стоматології, ортопедичної стоматології (препарування, мікропротезування).

При складних маніпуляціях (заміна воску на пластмасу, обробка, полірування) в парі зі студентами виконують студенти зуботехнічного відділення в якості напрацювання балів для виконання самостійної роботи у своєму навчанні.

Висновок. Запроваджені методи організації навчального процесу дозволили поєднати теоретичну підготовку студентів з відпрацюванням ними практичних навичок, зробили більш цікавою і наочною самостійну позааудиторну роботу студентів, дали можливість викладачам контролювати якість цієї роботи. Це дозволяє підвищити якість підготовки студентів-стоматологів як до випускних іспитів, так і для подальшої професійної діяльності.

Література

1. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах / Я. Я. Болюбаш. – К. : ВВП “Компас”, 1997. – 64 с.

2. Освіта : Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. – 2004. – № 8 (5084).